

Akademik Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi (AJESS Journal)

TÜRKÇE ÖĞRETİM PROGRAMLARININ (2019 VE 2024 MAARİF MODELİ) TEMEL DİL BECERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ BAKIMINDAN KARŞILAŞTIRILMASI

Sinan YENİAY , Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, sinanyeniay23@gmail.com

Fatma AÇIK , Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, fatmaacik1@gazi.edu.tr

Makale Tarihiçesi/Article History

Geliş/Received: 26/03/2025 Düzeltme/Revision: 17/05/2025 Kabul/Accepted: 25/05/2025

Abstract

The planned execution of Turkish language education is of paramount importance. Curricula serve as the fundamental guide, delineating the learning outcomes, textbook structure, and assessment systems of Turkish language education. Therefore, curricula must be structured to align with contemporary needs, foster quality, and enhance academic skills. The methods by which listening and speaking skills, which develop first in individuals, and reading and writing skills, acquired later in school, are imparted to students, and how these skills are assessed, are specified within Turkish language curricula. It is essential not only to equip students with fundamental language skills but also to determine the extent to which these skills are effectively acquired. The assessment approach for these fundamental language skills is also integrated into the curriculum. The rapid advancement of technology, the emergence of new concepts daily, and the constant evolution of the qualities required by individuals necessitate the revision of educational curricula. In this context, it is unrealistic to expect an educational curriculum to remain in effect for many years. The ever-changing conditions inherently mandate curriculum modifications. This study examines the 2019 Turkish Language Curriculum and the 2024 Turkish Language Curriculum in terms of the assessment of fundamental language skills.

Keywords: Turkish Course Curriculums, Basic Language Skills, Evaluation

Öz

Türkçe eğitiminin planlı bir şekilde yapılması oldukça önemlidir. Türkçe eğitiminin öğrenme çıktıları, ders kitabı şeklini, ölçme değerlendirme sistemini belirleyecek olan temel kılavuz öğretim programlarıdır. Bu sebeple öğretim programları, çağın gerekliliğine uygun, nitelikli, akademik becerileri geliştiren bir yapıda olmalıdır. İnsanda ilk olarak gelişen dinleme ve konuşma becerilerinin sonradan okulda kazanılan okuma ve yazma becerilerinin öğrencilere ne şekilde verileceği ve bu becerilerin nasıl değerlendirileceği Türkçe öğretim programlarında yer almaktadır. Temel dil becerilerinin öğrencilere kazandırılması kadar kazandırılan bu becerilerin hangi ölçüde gerçekleşip gerçekleşmediğini de belirlemek gerekmektedir. Temel dil becerilerinin ölçme ve değerlendirme anlayışı da öğretim programında kendine yer bulmuştur. Teknolojinin hızlı bir şekilde ilerlemesi, her geçen gün yeni kavramların ortaya çıkması, bireylerin ihtiyacı olan niteliklerin sürekli değişmesi öğretim programlarının değişmesini gerekli kılmaktadır. Bu durumda bir öğretim programının uzun yıllar boyunca yürürlükte olması beklenemez. Çünkü her geçen gün değişen şartlar program değişikliğini de zorunlu kılmaktadır. Bu çalışmada 2019 Türkçe Öğretim Programı ve 2024 Türkçe Öğretim Programı temel dil becerilerinin değerlendirilmesi bakımından incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe Öğretim Programı, Temel Dil Becerileri, Değerlendirme

Atf için: Yeniay, S. & Açıık, F. (2025) Türkçe öğretim programlarının (2019 ve 2024 maarif modeli) temel dil becerilerinin değerlendirilmesi bakımından karşılaştırılması, *Akademik Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi (AJESS Journal)*, 2(1), 28-37. doi:<https://doi.org/10.5281/zenodo.15511408>

Türkçe Öğretim Programlarının (2019 ve 2024 Maarif Modeli) Temel Dil Becerilerinin Değerlendirilmesi Bakımından Karşılaştırılması

Giriş

Anlama becerileri içerisinde yer alan okuma becerisi birey için son derece önemli bir beceridir. Özcan ve Baştuğ (2024) çalışmasında lisan eğitiminin anlama ve anlatma tekniklerinin gelişimi üzerine esas aldığı, anlatma tekniklerinin okul öncesi periyotta yapılan faaliyetlerle belli bir yere kadar kazanıldığını ancak anlatma tekniklerinin ilerlemesinin ehemmiyetli ölçüde ilkökulda olduğunu belirtmiştir. Ceran (2015) çağımızda bilginin iletilmesinde birçok vasıta kullanıldığını bilhassa teknik bilimlere dayalı vasıtaların bilginin yayılmasında oldukça etkili olmasına karşın geleneksel araçlardan olan kitapların varlığını ve kalıcılığını devam ettirdiğini dile getirmiştir. Bu sebeple günümüzde ders kitapları bilginin aktarılmasında önemli bir yere sahiptir. Kırmıt (2022) planlı öğretimde, ders kitaplarının öğrenme ve öğretim boyunca kullanılan en eski ve en çok kullanılan vasıtalarından biri olmasının yanında olma özelliğini koruduğunu ifade etmektedir. Ders kitapları, öğrenciler için öğrenme etkinlikleri sırasında kullanılacak en temel kaynaktır. Bu sebeple ders kitaplarının hazırlanması ve ders kitaplarındaki etkinliklerin hazırlanması oldukça önemlidir. Ders kitaplarında ölçme ve değerlendirmeye de yer verilmesi gerekmektedir. Erkan ve Çoban (2021) eğitimin, kişinin sosyalleştirilmesi sürecinde planlı ve programlı öğretimin yapılması esnasında ders kitapları ile sağlandığını belirtmiştir. Yaşaroğlu (2018) da ders kitaplarının öğrencilere öğrenme deneyimleri sunmaları bakımından önem ifade ettiğini söylemiştir.

Güven (2021) günümüzde insanların edinmeleri gereken özelliklerin farklılaştığını; kendisine yetme olanağı bulunan, üst düzey düşünme yeteneği olan, bilgi edinme sorumluluğunu alan, iletişim kabiliyetleri ilerlemiş, birlikte iş yapabilen kişilerin uyum sağlayabildiğini, bu durumla birlikte kapsamı olan, düzenli, etkili değerlendirmelere gereksinim olduğunu söylemiştir. Göçer (2010) çalışmasında öğretim programlarında belirlenen amaçlara ulaşılmasında ders kitaplarının öneminin fazla olması, nedeniyle kitapların ölçme ve değerlendirme açısından önemini artırdığını ifade etmektedir. Young (1999) dil ve eğitimi araştırmacının, anlam ve öğrenmeyi araştırmak demek olduğunu dolayısıyla Kullanılan anlamın ve öğrenme teorisinin, dil ve eğitim çalışmalarının hem yöntemini hem de sonucunu etkilediğini ifade etmiştir. Anlam ve yorumlama teorileri genel olarak hermenötik teoriler olarak adlandırılabilirliğini, öğrenme teorileri 'sorgulama' teorileri olarak adlandırılabilirliğini ve bazı sosyal teorilerin yalnızca sınırlı ve üstü kapalı hermenötik teorilere sahip olduğunu ve çoğunluğu yaklaşık son on yılda, söz konusu sosyal teorinin merkezinde yer alan iyi gelişmiş bir hermenötik teoriye sahip olduğunu ifade etmiştir.

Gürses'in (2009) de ifade ettiği gibi dil öğretiminde; okuma-anlama, dinleme-anlama ve konuşma-anlatma, yazma-anlatmadan oluşan temel dil becerisinin geliştirilmesi esastır. Dil öğreniminde veya öğretiminde, öğrenilen veya öğretilen dilde belli bir iletişim sağlanabilmesi için söz konusu dil becerilerinin kazandırılması gerekmektedir." (s. 139) Dolayısıyla öğretilmesi önem taşıyan becerilerin öğrencilerde ne kadar gerçekleşip gerçekleşmediğini belirlemek de önemlidir.

Kan (2018) ölçmenin günlük hayatta önemli bir yer tuttuğunu, işlerimizde aldığımız kararlarda ölçmenin sonuçlarına dayandığını söylemiştir. Bunun yanında ölçmenin bize uzak olmayan bir kavram olduğunu ve ölçmenin yaşamımızı ve belli işler üzerinde anlaşmamızı kolaylaştırdığını (s. 20) belirtir. Ölçme günlük hayatta kullanıldığı gibi eğitim – öğretimde de kullanılmaktadır. Öğrenme çıktılarının öğrencilerde ne kadar gerçekleştiğini belirlemek için ölçme araçlarından yararlanılmaktadır.

Öğretim Programı

Richards (2001) eğitimcilerin gayretlerinin önemli bir bölümünü dil öğrenimini tanzim etmeye, öğretim gereçlerini hazırlamaya ve dili, sınıflarında öğretmeye gayret etmeye çalışmalarını üzerinde durur. Planlamanın ve

materyallerin önemini ifade eder. Öğretim programları, bir dersin kazanımlarını öğrencilere ulaştırmada metinleridir. Bu noktada öğretmenlere rehberlik etmektedir. Çünkü ders kitapları öğretim programına göre hazırlanır ve öğretmenlerin de derslerdeki kılavuzlarından biri ders kitaplarıdır. Bunun yanı sıra öğretim programları ölçme ve değerlendirme noktasında da öğretmenlere rehberdir. Öğretim programı, resmî makamlarca yayımlanmış kazanım listesi gibi gözükse de öğretimi doğrudan etkileyen önemli bir etkidir. Bedir (2020) devletlerin gereksinimleri olan ilim, yetenek ve ehliyetleri olan kişilerin eğitilmesinde bütün eğitim sınıflarında tatbik edilen müfredat programlarının önemini olduğunu, öğrenen toplum asrı, teknik bilimler asrı, sanal asır vb. adlarla ifade edilen şimdinin toplumunda okulların vazifelerinin, öğretmen geliştirme, öğretmen ehliyetleri, öğrenme yerleri, kullanılan teknikler ve tüm seviyelerde tatbik edilen programlar hakkında fazlaca inceleme yapıldığını bu incelemelerin gerçekleşmesi istenen şeyleri ve gereksinimlerin hangi ölçüde karşılandığını belirlenerek en güzeline varmanın amaçlandığını ifade etmiştir.

Gülden (2019) çalışmasında öğretim programını müfredat programlarının içindekileri ve görevleri etrafında bir tanımlama yapılacağı takdirde tespit edilen öğrenme ve öğretme unsurları etrafında hedeflenmesi beklenen gayelerin ifade edildiği bu gayelere hangi kademelerle ve materyallerle gidileceğiyle ilgili özelliklerin ve öğretme süreçlerinin bitiminde gayelere varma seviyelerinin hangi ölçme işi ve değerlendirme prensiplerine göre yapıldığı gibi ehemmiyetli seviyelere dair talimatlardan teşekkül eden bir kılavuz olduğunu ifade etmiştir.

Saltan (2018) alışmasında mufredat programının herhangi dersle ilgili öğrenim durumunda hangi konuların, neden, ne şekilde bulunacağını ileten rehber olduğunu öğrenim görenlere konuların ne şekilde verileceğini, nelerin ne zaman ve nasıl öğrenim içerinde verileceğinin ilk başta anlaşılması şeklinde ğretim programını ifade etmiştir. Bu ifadelerden hareketle ğretim programının bir ülkenin eğitim – ğretim hayatı ve eğitim ve öğretimdeki başarısı için çok önemli olduğunu söylenebilir. Türkçe dersinde de hedeflenen kazanımlara ve becerilere ulaşmada Türkçe ğretim programının içeriği ve programdaki lme ve değerlendirme yöntemleri Türkçe dersi için önem arz etmektedir.

Ülkemizde ğretim programlarıyla tüm süreçleri Millî Eğitim Bakanlığı yönetmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı, diğer paydaşlarla birlikte çağın gereklerine uygun yenilikçi ğretim programları geliştirmektedir.

Araştırmanın Amacı

Dil eğitimi denince öncelikle temel dil becerilerinin geliştirilmesi akla gelmektedir. Bu becerilerden birinin ya da daha çoğunun yetersiz kalması durumunda dil eğitiminde önemli problemler yaşanır. İyi bir dil becerisine sahip olmak hem sosyal hem de yaşamın diğer alanlarında başarılı olmanın anahtarıdır. Bu çalışmanın amacı Türkçe ğretim Programlarını temel dil becerilerinin değerlendirilmesi bakımından karşılaştırmaktır. Bu kapsamda araştırma sorusu şudur:

2019 Türkçe Programı ile 2024 Türkçe Programı'nda temel dil becerilerinin değerlendirme yaklaşımları nasıldır?

Araştırmanın alt problemleri ise şu şekildedir:

2019 Türkçe ğretim Programı'nda temel dil becerilerinin değerlendirmesi nasıl yapılmıştır?

2024 Türkçe ğretim Programı'nda temel dil becerilerinin değerlendirmesi nasıl yapılmıştır?

2019 ve 2024 Türkçe ğretim Programları'nın temel dil becerilerinin değerlendirilmesi bakımından benzerlikler nelerdir?

2019 ve 2024 Türkçe ğretim Programları'nın temel dil becerilerinin değerlendirilmesi bakımından farklılıklar nelerdir?

Araştırmanın nemi

Bir dili en iyi şekilde kullanabilmenin yolu dil becerilerini kullanabilmekten geçmektedir. Bu sebeple formal eğitimde okullarda dil becerileri geliştirilmelidir. Bunun yanında dil becerilerinin öğrencilerde hangi oranda geliştiğini belirlemek için de temel dil becerilerinin llmesi ve değerlendirilmesi gerekmektedir. Gündoğdu (2015) "Eğiticilerin mufredat programlarında bulunan ve sene başında yıllık planı belirlenen öğrenme ıktıları noktasında dersleri yaptığını eğiticilerin öğretme hedeflerinin tespit etmelerinin ölçmeye ve değerlendirmeye etki edeceğini belirtmiştir. Karatay ve Dilekçi (2019) dil eğitiminde lme ve değerlendirmenin önemini eğitim kurumlarında herkesin bildiği gibi ölçen ve değerlendiren faaliyetlerin yarı yıl içinde gerçekleştirilen imtihanlarla gerçekleştirdiğini Türkçe eğiticilerinin tanzim ettikleri ya da muhtelif yerlerden alıp kullandıkları lme vasıtaları ile Türkçenin gayesine uyumlu devam edip etmediğini değerlendirdiklerini ve öğrenenlerin dil yeteneklerini değerlendirerek başarı sayısı verdiğini bu sebeple lme vasıtaları hem öğrenen hem öğreten hem de eğitim düzeninin sağlıklı işlemesi ve ğretim çıktılarına ulaşma düzeyini denetlemek ve kalifiye birey ve iş gücünü yetiştirmek için oldukça ehemmiyetli olduğuna dikkat çekmişlerdir.

Dolayısıyla bu çalışma, temel dil becerilerinin llmesinin ülkenin eğitim programına yön verecek olan ğretim programının yenilenmiş halinin bir önceki programdan lme değerlendirme açısından farklılık arz edip etmediğini ediyorsa bunun olumlu yönde olup olmadığını karşılaştırılması açısından önemlidir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Çalışma nitel araştırma çeşitlerinden "temel nitel araştırma" desenine göre yrtlmştir. Büyüköztürk, akmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel (2013) nitel araştırmayı "İlişkilerin, etkinliklerin, durumların ya da materyallerin niteliğinin incelendiği çalışmalar" (s. 265) olarak tanımlamışlardır. Given (2021) nitel araştırmanın doğasını kısaca açıklamak, özellikle bu projelerde yer alan çok sayıda farklı araştırma yöntemleri ve ortamları olduğunda çok zor olabildiğini nitel araştırmanın, insanların deneyimlerini, algılarını, davranışlarını ve inançlarını ayrıntılı incelemeyi amaçlayan araştırma tasarımına yönelik insan odaklı bir yaklaşım olduğunu (s. 2) ifade etmiştir. Gorbin ve Strauss (2007) nitel araştırmayla ilgili olarak analizin bir bilim olduğunu ve yorumlayıcı bir eyleme sahip

olduğunu ve durumu betimlemenin analizin önemli bir yönü olduğunu belirtmiştir. Temel nitel araştırmayı Merriam (2023) nitel araştırmaların birçok türünden birinden olduğunu ifade etmiştir. Bir araştırma; görüngü bilimsel, örtük kuram, hikâyesel çözümlenme, tenkitsel ya da etnografya ile ilgili gibi nitel çalışma türlerinden biri değilse ancak yorumlayıcı bir yaklaşımla yapılan nitel bir çalışmaysa bu durum temel nitel araştırmadır.

Veri Toplama Araçları/Veri Toplama Süreci

Veriler 2019 ve 2024 Türkçe Öğretim Programlarından doküman inceleme tekniği ile toplanmıştır. Ekiz (2020) bu tekniği resmî veya özel olan kaydedilmiş verilerin toplaması, sistemli bir şekilde incelenmesi ve değerlendirilmesi olarak ifade etmiştir. Bu çalışmada ilk olarak incelemesi yapılacak dokümanların seçim ölçütleri araştırmacılar tarafından belirlenmiş ve bu ölçütlere göre MEB tarafından yayımlanan dokümanlara ulaşılmıştır. Doküman analizi sürecinde, analiz edilecek temel dil becerilerine yönelik değerlendirme yaklaşımları, araştırmacılar tarafından birbirinden bağımsız olarak incelenmiştir.

Verilerin Analizi

Veriler betimsel analiz kullanılarak analiz edilmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2021) betimsel analizde hedefin görüşme yapma ve gözlem yapma neticesi ulaşılan verilerin tanzim edilmiş ve yorumlama yapılmış bir biçimde okuyana verilmesi, verilerin daha önceden tespit edilmiş alanlara göre tasnif edildiğini, özetleme yapıldığını ve yorumlandığını, bulgular içinde sebep-sonuç alakası yapıldığını ve gerek görülürse olgular içinde kıyaslama yapıldığını ifade etmiştir.

Araştırmanın Etik İzinleri

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemiyle Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Fen Bilimleri Dersi Programı incelendiği için etik kurul iznine gerek duyulmamaktadır.

Bulgular

Türkçe Öğretim Programı’nda (2019) Temel Dil Becerilerinin Değerlendirilmesine Yönelik Bulgular

MEB (2019) Türkçe ders kitaplarının ve Türkçe dersinin temelini teşkil eden programın ölçme ve değerlendirme anlayışını programda şu şekilde ifade etmiştir:

Hiçbir bireyin bir başka bireyin tıpatıp benzeri değildir. Bu nedenle müfredat programlarının ve bununla birlikte ölçme yapma ve değerlendirmenin “tümüne aynı”, “tümü için genel geçer ve tek tip olması” insanın yaratışına uygun değildir. Bu nedenle ölçme ve değerlendirme süresince çeşitli ölçme araçlarının kullanılması elzemdir. Müfredatlar, bu anlamda bir rehberdir. Müfredatlarda ölçmeye ve değerlendirmeye ait tüm bileşenleri içermesini istemek realist bir öngörü olarak değerlendirmek doğru değildir. Maarifte çok renklilik; kişi, maarif seviyesi, ders konusu, toplumsal ortam, okul olanakları gibi iç ve dış etkenlerden önemli biçimde tesir olduğu için, ölçme ve değerlendirme pratiklerinin tesirini oluşturmada ilk olarak müfredat programlarından değil öğretmenlerden ve maarif uygulayıcılarından istenir. Bu anlamda özgünlük öğretmenlerden öncelikli beklentidir.

2019 Türkçe müfredat programında ölçme ve değerlendirme etkinliklerine şekil veren prensipler şu şekilde ifade edilebilir:

*Ölçme ve değerlendirme uygulamaları müfredat programının bütün paydaşları ile en yüksek uyumu sağlamalı, kazanım ve izahların çerçeveleri temel alınmalıdır.

*Müfredat programı, ölçmede yararlanılabilecek ölçme vasıta ve teknikleri yönünden tatbik edenlere keskin hudutlar belirlemez, yalnızca rehber olur. Ama belirlenen ölçme ve değerlendirme vasıta ve tekniğinde, olması lazım gelen yöntem ve akademik niteliklere uyulmalıdır.

*Eğitimde ölçme yapma ve değerlendirme araçları eğitimden ayrı tutulamaz ve eğitimin devamı süresince uygulanır.

*Ölçmenin neticeleri tek başına değil izlenen diğer özelliklerle birlikte değerlendirilir.

*Kişisel değişiklikler realitesi sebebiyle tüm öğrenenleri içine alan, tüm öğrenenler için herkesçe kabul edilen, aynı şekilde ölçme ve değerlendirme tekniğinden bahsetmek doğru değildir.

*Öğrenenin başarı ilerleyişi sadece tek teknikle ya da yöntemle ölçülüp değerlendirilmesi mümkün değildir.

*Eğitme ve öğretme yalnızca bilmek için değil, hissetmek ve uygulamak için de verilir bu sebeple yalnızca bilişle dayalı ölçümler yeterli olmaz.

*Birden fazla teknikle yapılan ölçme ve değerlendirme önemlidir.

*Ölçme ve değerlendirme faaliyetleri öğretmenin ve öğrenenin etkin katılımıyla yapılır.

*Kişilerin ölçmeye ve değerlendirmeye esas olan alakası, tavrı, kıymeti ve başarısı gibi nitelikleri süreç içinde değişebilir. Bu nedenle bu nitelikleri tek bir vakitte ölçmek yerine süreç boyunca farklılıkları öne çıkaran ölçme ve değerlendirme yaklaşımı kullanmak önemlidir.

Kısaca 2019 Türkçe Öğretim Programı'nda baktığımızda temel dil becerilerinin ölçme ve değerlendirmesinde sürece dayalı öğrencinin akademik başarısını değil süreç içindeki değişimini hedefleyen bir ölçme ve değerlendirme anlayışı görüyoruz. Bu kapsamda bu programa göre hazırlanan ders kitaplarında buna göre hazırlanmış tek bir ölçme anlayışına değil birden çok ölçme ve değerlendirme yaklaşıma yer vermiş olması gerekir.

Türkçe Öğretim Programı'nda (2024/Maarif Modeli) Temel Dil Becerilerinin Değerlendirilmesine Yönelik Bulgular

MEB (2024) Türkçe ders kitaplarının ve Türkçe dersinin temelini teşkil eden programın ölçme ve değerlendirme anlayışın programda şu şekilde ifade edilmiştir:

Ders içi değerlendirme yapmanın esas hedefi öğretmeyi devamlı şekilde sürdürmektir. Bu taraflıyla ders içi değerlendirme öğrenenlerin en iyi ve en kötü taraflarını tespit ederek bilme gereksinimlerine kararlaştırmak, öğrenme imkânlarına yardım sağlamak, öğrenme konusunu kararlaştırmak, anlatma ve anlama yöntemlerine yönelik düşüncelerini farklılaştırmak için esas bir vasıta. Bu şekilde ölçme ve değerlendirme faaliyetleri, anlama dizisine ve anlamının özelliğine olan pozitif etkisi ile ilk başlarda plan ve ders içi değerlendirmenin esas niteliklerinden olan biçimlendirici değerlendirme etrafında, bilinmiş dar çerçeveden atılıp daha büyük bir etkinlik meydanına alınmış olur.

Ölçme ve değerlendirme faaliyetlerinin planlanması ve uygulanması sırasında şu prensiplere uyulmalıdır:

*Planlanan ölçme ve değerlendirme vasıtaları belirgin ve anlaşılabilir olmalıdır.

*Ölçme ve değerlendirme vasıtaları öğrenenlerin seviyesine uyumlu olmalıdır.

*Planlanan ölçme ve değerlendirme vasıtaları değişik değerlendirme vazife şekillerini almalıdır. Bu taraflıyla eski sınav şekillerinin (çoktan seçmeli, boşluk doldurma, kısa yanıtli soru vb.) yanında öğrenenin değişik öğrenmeyle ilgili taraflarını aktif yapan, öğretme zamanının tamamında kazandırılacak davranışın tekrar edilmesi ve değerlendirme yapmasını sağlamış değişik vazife şekillerine (serbest çağrışım, bilgi aktarımı, ağ dizge vb.) orantısal bir şekilde olanak sağlanmalıdır.

*Ölçme ve değerlendirme etkinliklerinde öğrenenlerin kendisini, arkadaşlarını ve toplulukları değerlendirmelerine imkân sağlanmalıdır. Bu vakitte öğretmen, öğrenenlerin hedeften sapmaması için onlara kazandırılacak davranışların değerlendirilebilmesini imkân verecek kriterler ve yapılandırılmış vasıtalar vermelidir. Bu şekilde öğrenenin hâlihazırda vaziyeti ile amaç arasında bulunan boş olan yeri dolduracak biçimde geri bildirimler yapılabilir.

*Öğretme sırasında rastgele zamanında sonuç yerine zamana yayılan biçimlendirici değerlendirmenin esas ögesi geri bildirimdir. Öğretme değerlendirme sırasında öğrenenin pozitif ve negatif taraflarını tespit etmeli, bunları öğrenenlere ya da ebeveynlere ölçme ve değerlendirme vasıtalarını delil göstererek tasvir edici geri bildirim biçiminde vermelidir.

*İyi bir geri bildirim; suçlayıcı olmayan, yardımcı ve vaktinde olmalıdır.

*Geri bildirim sonuç değil süreç esaslı olması elzemdir. Süreç değerlendirmesi etrafında geri bildirim yapılırken söz konusu öğrenen kişi değil, öğrenene verilen görev olmalıdır. Bunun yanında geri bildirimler, öğrenenin süreç odaklı değerlendirmeye ve Türkçeye yönelik pozitif düşüncelerin gelişmesini sağlayacaktır.

*Öğrenen kişi, ders içi öğrenme sırasında karşısına gelmeyen bir değerlendirme vazife şekliyle sonuçlandırıcı değerlendirme ile karşılaştığında, o vazife şeklini bilmediğinden başarılı olmayabilir. Bu sebeple sonuçlandırıcı değerlendirmede öğrenen kişiyi bildiği değerlendirme vazife şekilleri yer almalıdır.

* Programın ortak bir metni vardır. Bu ortak metinde de programlarda yer alacak ölçme değerlendirme yaklaşımını şu şekilde ifade etmiştir:

*Ölçme ve değerlendirme etkinliklerinde öğretmen bireyler, iletmeyi arzuladıkları malumat ve yeteneklere yoğunlaşmalıdır. Malumat ve yetenekleri ölçme ve değerlendirme boyunca ölçülmek arzulanan dizgeye bağlı olarak tespit edilmelidir. Uygulanacak ölçme vasıtaları, müfredat programlarında tanımlaması yapılan öğrenme kazanımlarının süre içindeki bileşeklerden her birini imtihan edecek biçimde aşamalardan oluşmalıdır.

*Öğrenenlerin beceri ayrışmaları, özel ihtiyaçları, öğrenme şekilleri dikkate alınarak ölçme ve değerlendirme teknikleri farklılaştırılmalı ve öğrenen bireyler çok taraflı değerlendirilmelidir.

*Öğretme durumu ilerlerken öğrenen bireylerin öğrenmesi devamlı biçimde izlenmeli, öğrenen bireye hem geri dönüt verilmeli hem de öğrenen bireyden geri dönüş alınarak öğretim planı tanzim edilmelidir.

*Öğretme sürecinde pay sahibi olanlar, etkili öğrenmenin bir özelliği olan bireysel düzenlemenin ilerlemesini arka çıkarak gayesiyle yansıtıcı değerlendirilmeye alınmalıdır.

*Yeteneğe dayanan öğrenme kazanımları ölçülürken öğrenen bireylere yeteneklerini ortaya koyabilecekleri performans vazifeleri verilmelidir. Performans vazifeleri; gerçek yaşamla bağlantılı, malumatın transfer edilmesine olanak sağlayan, öğrenen için manalı ve dikkat çekici olan, kişisel alaka ve gereksinimlere göre değişebilme noktasında esnekliğe olanak sağlayacak biçimde tespit edilmelidir. Tüm ünite/tema/öğrenme tarafında minimum bir tane performans vazifesinin verilmesi ve bu vazifenin yapılması temel alınmıştır.

*Değerlendirme ölçütleri anlaşılır bir biçimde açıklanmalıdır.

* Ölçme vasıtaları ve değerlendirme faaliyetleri öğrenen bireylere eşit bir biçimde yapılmalıdır.

*Öğretim dizaynı ve bununla alakalı ölçme ve değerlendirme teknikleri lazım olduğunda yeniden incelenmeli, değişebilen bir anlayış hâkim olmalıdır.

*Öğrenen bireylerin etkin bir biçimde ölçme ve değerlendirme faaliyetlerine katılması temin edilmelidir.

*Öğrenen kişilerin ilerlemesinin izlenmesi ve öğrenen bireylerin gereksinimine göre öğretim tasavvurunun kişiselleştirilmesi, olanak oldukça maarif teknolojileri ve çevrim içi öğrenmeyi sağlayan yerler ile destek olunmalıdır.

*Çağımızda farklılaşan şartlar öne çıkarıldığında sanal teknik bilimlerin ölçme ve değerlendirme gayesiyle kullanılması bir zorunluluktur. Sanal teknolojiler öğrenen bireylerin kendilerini anlatmalarını, malumata çabuk bir biçimde erişmelerini kolay hâle getirmektedir. Sanal uygulamalar ile öğrenmenin yanı sıra ölçme ve değerlendirme de kişiselleştirilmiş oyun ve senaryo tabanlı etkinliklerle çeşitlendirilebilir. Bilhassa performans dayanan ölçme ve değerlendirme etkinliklerinde sanal teknolojilerden (öğrence, senaryo geliştirme, eğitici oyun vb.) yararlanılabilir.

2019 ve 2024 Türkçe Öğretim Programları'nın Temel Dil Becerilerinin Değerlendirilmesi Bakımından Benzerlikler

*Her iki programda da öğrenci merkezli bir değerlendirme yaklaşımı esas alınmıştır.

*Her iki programda da tek tip bir değerlendirme yaklaşımı değil çoklu değerlendirme yaklaşımı kullanımı önerilmiştir.

*Her iki programda da sonuç değil süreç temelli değerlendirme öne çıkmaktadır.

*Her iki programda da hem klasik hem de çağdaş değerlendirme yaklaşımlarının kullanılması önerilmektedir.

2019 ve 2024 Türkçe Öğretim Programları'nın Temel Dil Becerilerinin Değerlendirilmesi Bakımından Farklılıklar

Araştırmanın konusu olan 2019 Türkçe Öğretim Programı ve 2024 Türkçe Öğretim Programı ölçme ve değerlendirmeye yönelik bakış açıları oldukça benzerdir. Ancak iki program arasında farklılıklar vardır. Bunlar şu şekildedir:

*2019 Türkçe Öğretim Programı öğrenci velisini sürece dahil etmezken 2024 Öğretim Programı'nda öğrenci velileri de ölçme ve değerlendirme sürecine dahil edilmiştir.

*2019 Türkçe Öğretim Programı'nda ölçme ve değerlendirme ile ilgili örneklere yer verilmezken 2024 Türkçe Öğretim Programı'nda ölçme ve değerlendirmeye ilgili ayrıntılı örneklere yer verilmiştir.

Yukarıdaki ifadeler de baktığımızda 2024 yılında öğretim programlarında teknolojinin etkisini daha çoktur. Yapay zekâ, dijitalleşme, sanal gerçeklik gibi kavramların öğretim programında yer bulduğunu görüyoruz.

Tartışma ve Sonuç

Öğretim programları bir ülkedeki eğitim felsefesini yansıtan önemli metinlerdir. Ülkedeki tüm eğitim, ders kitapları, ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarının temeli öğretim programına bağlıdır. Dolayısıyla öğretim programları çağın gerektirdiği özelliklere uygun, öğrenci merkezli, yenilikçi yaklaşımla hazırlanmalıdır. Ülkemizde de eğitim ve öğretime oldukça fazla önem verilmektedir. Bu sebeple ülkemizde de çağın gereklerine uygun öğretim programları hazırlanmaktadır. Atik ve Aykaç (2019) alışmasında öğretim programında bulunan öğrenme çıktılarının öğrenenlerin gerçek hayatlarıyla önemli ölçüde uyuşması, anlama ve akademik araştırma hevesini özendirici, özgün ve eleştiren düşünme tekniğini ilerletici özellikte olması gerektiğini ifade etmiştir. Bu kapsamda ülkemizdeki öğretim programları da özgün düşünebilen, eleştirel olabilen, girişimci, değerlerine sahip çıkan bireyler yetiştirmek için hazırlanmıştır.

Günümüzde her alanda olduğu gibi eğitimde de dijitalleşme de kendini göstermiştir. Sürer (2020) alışmasında önceden şimdiye dek yaşanmış teknik bilimlerle ilgili farklılaşmalar ve ilerlemelerin küreselleşen yer dünyamızın global bir yerleşke durumuna gelmesini olanaklı duruma getirdiğini, genel ağın yaygınlaşmasına bağlı olarak pek çok meydana insan emeğine bağlı ihtiyacın azaldığını ve malumata ulaşmanın çok basit duruma geldiğini belirtmiştir ve sanayi 4.0 ile beraber üretme düzeneklerinin şekil farklılaştırarak yapay zekanın etkisiyle insan emeğine dayanan gereksinimin azaldığını ve bireylerin yerini belli durumda robotların ya da robotik akla sahip makinelerin aldığını söylemiştir. Bu durum son öğretim programında kendini göstermiştir ve yapay zekâ, dijital öğrenme senaryosu, sanal gerçeklik vb. kavramlar son öğretim programında kendine yer bulmuştur.

Öneriler

Bir programda ölçme ve değerlendirme öğrenme çıktılarının ne kadar gerçekleştiği hakkında bize rehber olur. Bu anlamda Türkçe dersinde uygulanacak olan ölçme ve değerlendirme uygulamaları temel dil becerilerinin ne kadar geliştiği hakkında bize bir veri sağlar. Bunun yapılacak olan ölçme ve değerlendirme uygulamaları hakkında şu öneriler sıralanabilir:

Ölçme ve değerlendirme uygulamaları her ders için, her ünite için olmalı; anlık, kısa ve uzun vadede yapılmalı ve geri dönüt verilmeli.

Ölçme ve değerlendirme soruları aşama aşama alt düzeyden başlayarak üst düzey bilişsel becerilerin ölçümüne doğru ilerlemeli dönük olmalıdır.

Ölçme ve değerlendirme yapılırken kitap, defter, kâğıt gibi klasik araçların yanında yeni nesil web araçlarına da yer verilmelidir.

Kaynakça

- Atik, S., & Aykaç, N. (2019). Hayat bilgisi öğretim programlarının değerlendirilmesi (1926-2018). *Trakya Eğitim Dergisi*, 9(4), 708-722. <https://doi.org/10.24315/tred.520314>
- Bedir, G. (2020). *Program geliştirmede temel kavramlar ve aşamalar*. H.G. Berkant (Ed.), Eğitimde program geliştirme kuramdan uygulama örneklerine içinde (s. 1 – 25). Anı Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Ceran, D. (2015). Türkçe öğretmeni adaylarının türkçe ders kitaplarına ilişkin metaforları. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(3), 121-140. <https://doi.org/10.12780/uusbd.32891>
- Ekiz, D. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Anı Yayıncılık.
- Erkan, S., & Çoban, A. (2021). Ders kitaplarında yer alan yöresel özellikler. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 10(29), 315-345.
- Given, L. M. (2021). *100 soruda nitel araştırma* (A. Bakla & İ. Çakır, Çev.).Anı Yayıncılık.
- Gorbin, J. M. & Strauss, A. (2007). *Basics of qualitative research: techniques and procedures for developing grounded theory 3e*. Sage Publications.
- Göçer, A. (2010). İlköğretim Türkçe ders kitaplarının ölçme ve değerlendirme açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11 (1), 197-210.
- Gülden, B. (2019). *Türkçe öğretim programlarının ve türkçe ders kitaplarının kültür aktarımı bağlamında somut olmayan kültürel miras öğeleri açısından incelenmesi*. Doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Gündoğdu, K. (2015). *Ölçülebilir öğrenme amaçlarının oluşturulması*. E. Karip (Ed.), Ölçme ve değerlendirme içinde (s. 17 – 50). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Gürses, R. (2009). Dil öğretiminde ölçme ve değerlendirmenin yeri. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten*, 54 (2006/1) , 131-154.
- Güven, M. (2021). *Eğitim ve program geliştirmede temel kavramlar*. S. Aslan & N.D. Şimşek (Ed.),Türkçe öğretmenin rehberi: öğretim programı içinde (2-23). Anı Yayıncılık.
- Kan, A. (2018). *Ölçmenin temel kavramları*. H. Atılğan (Ed.), Eğitimde ölçme ve değerlendirme içinde (s. 20 – 42). Anı Yayıncılık.
- Karatay, H., & Dilekçi, A. (2019). Türkçe öğretmenlerinin dil becerilerini ölçme ve değerlendirme yeterlikleri. *Millî Eğitim Dergisi*, 48(1), 685-716.
- Merriam, S. B. (2023). *Nitel araştırma: desen ve uygulama için bir rehber* (S. Turan, Çev.). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2019). *Türkçe dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*. Millî Eğitim Yayınları.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2024). *Ortaokul türkçe dersi öğretim programı (5, 6, 7 ve 8. sınıflar) türkiye yüzyılı maarif modeli*. Millî Eğitim Yayınları.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2024). *Türkiye yüzyılı maarif modeli öğretim programları ortak metni*. Millî Eğitim Yayınları.
- Özcan, Y., & Baştuğ, M. (2024). Türkçe dersinde uygulanan yazı yazma etkinliklerinin incelenmesi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 12(4), 74-88.
- Richards, C.J. (2001). *Curriculum development in language teaching*. Cambridge Univesity Press.
- Saltan, B. U. (2018). *Özel ilkokul ve ortaokul bünyesinde bulunan program geliştirme servislerine ilişkin program geliştirme servisi çalışanları, öğretmenler ve idarecilerin görüşleri*. Yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Sürer, A. G. (2020). Eğitimde dijitalleşme çağı. *Kapadokya Eğitim Dergisi*, 1(1), 28-34.
- Yaşaroğlu, C. (2018). Ders kitapları ne söyler, öğrenciler ne anlar: ders kitapları görselleri hakkında bir değerlendirme. *Katre International Human Studies Journal*(5), 167-180.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Young, R. (1999). *Encyclopedia of language and education: research methods in language and education, edited by nancy h. hornberger, and p. corson, springer netherlands. proquest ebook central, <http://ebookcentral.proquest.com/lib/gazi-ebooks/detail.action?docID=3566556>. sayfasından erişilmiştir.*

Extended English Summary

Introduction

Reading, a component of comprehension skills, is a crucial ability for individuals. Ceran (2015) notes that while contemporary information dissemination employs numerous means, particularly technology-based ones, traditional tools like books maintain their presence and permanence. Consequently, textbooks hold a significant place in information transfer today. Kırmit (2022) states that textbooks remain one of the oldest and most frequently used tools in planned instruction, serving throughout the learning and teaching process. Textbooks are the primary resource for students during learning activities, making their preparation and the design of their activities highly important. They must also include measurement and evaluation. Erkan and oban (2021) emphasize that education, in the process of socializing individuals, is facilitated by textbooks during planned and programmed instruction. Yaşaroğlu (2018) also highlights the importance of textbooks in providing students with learning experiences.

Kan (2018) asserts that measurement plays a vital role in daily life, with decisions often based on its results. He points out that measurement is a familiar concept that simplifies life and facilitates agreements on various matters (p. 20). Like its use in daily life, measurement is also employed in education. Measurement tools are used to determine the extent to which learning outcomes are achieved by students.

Richards (2001) focuses on educators' efforts to organize language learning, prepare teaching materials, and teach language in their classrooms, emphasizing the importance of planning and materials. Curricula are texts that guide teachers in conveying learning objectives to students. Textbooks, prepared according to the curriculum, serve as one of the guides for teachers in their lessons. Furthermore, curricula guide teachers in measurement and evaluation. Although a curriculum may appear as a list of objectives published by official authorities, it significantly influences teaching. Bedir (2020) highlights the importance of curricula in educating individuals with the knowledge, skills, and qualifications required by nations. He states that in today's society, referred to as the "learning society," "technical sciences era," "virtual era," etc., schools' duties, teacher development, teacher qualifications, learning environments, techniques used, and programs implemented at all levels are extensively studied to determine the extent to which desired outcomes and needs are met, aiming to achieve the best.

Saltan (2018) describes the curriculum as a guide that specifies which topics, why, and how they should be included in any course's learning situation, explaining how the topics will be presented to learners and when and how they will be delivered in the learning process. These statements suggest that the curriculum is crucial for a country's education life and educational success. In Turkish language education, the content of the Turkish Language Curriculum and its measurement

and evaluation methods are significant for achieving targeted learning outcomes and skills.

In Turkey, the Ministry of National Education manages all processes related to curricula. The Ministry, in collaboration with other stakeholders, develops innovative curricula suitable for contemporary needs.

Language education primarily focuses on developing basic language skills. Deficiencies in one or more of these skills lead to significant problems in language education. Proficiency in language skills is key to success in both social and other areas of life.

This study aims to compare Turkish Language Curricula in terms of evaluating basic language skills. The research question is:

Have measurement and evaluation approaches changed between the 2019 and 2024 Turkish Language Curricula?

This study is important for comparing whether the updated version of the curriculum, which will guide the country's education program, differs from the previous program in terms of measurement and evaluation, and if so, whether this difference is positive.

Method

This study was conducted using the "basic qualitative research" design, a type of qualitative research. Data were collected from the 2019 and 2024 Turkish Language Curricula using the document review technique. The data were analyzed using descriptive analysis.

Findings

Both programs are based on a student-centered evaluation approach.

Both programs recommend the use of a multiple evaluation approach rather than a single type of evaluation approach.

In both programs, process-based evaluation is emphasized rather than outcome-based evaluation.

Both programs recommend the use of both classical and contemporary evaluation approaches.

The 2019 Turkish Language Curriculum and the 2024 Turkish Language Curriculum, which are the subjects of the research, have quite similar perspectives on measurement and evaluation. However, there are differences between the two programs. These are as follows:

While the 2019 Turkish Language Curriculum does not include student parents in the process, the 2024 Curriculum includes student parents in the measurement and evaluation process.

While the 2019 Turkish Language Curriculum does not include examples of measurement and evaluation, the 2024 Turkish Language Curriculum includes detailed examples of measurement and evaluation.

Looking at the above statements, the impact of technology on curricula is greater in 2024. We see that

concepts such as artificial intelligence, digitalization, and virtual reality are included in the curriculum.

Conclusion and Discussion

Curricula are important texts that reflect a country's educational philosophy. All education, textbooks, and measurement and evaluation approaches in the country are based on the curriculum. Therefore, curricula should be prepared with a student-centered, innovative approach that meets the requirements of the age. In Turkey, education is given great importance, and curricula that meet contemporary needs are developed.

The recently prepared curriculum takes into account the innovations of our time. It adopts an approach that emphasizes individual development in measurement and evaluation and extends evaluation to the process. Concepts such as digitalization, artificial intelligence, and virtual reality, which have gained importance in recent years, have found their place in the program. In this aspect, it is the curriculum that best captures the spirit of the age.